

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Олександр БЕЗПОДІНИЙ

Олександр Безподиий
«25» квітня 2024

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
«УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

ОС бакалавр

*на основі повної загальної середньої освіти, ОПС фаховий молодший
бакалавр, ОС молодший бакалавр, ОКР молодший спеціаліст
(денна та заочна форми навчання)*

Умань-2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною метою вступного екзамену з української літератури є перевірка знань та вмінь вступників.

Вступник повинен **знати**:

- літературні роди: драма, епос (ліро-епос), лірика;
- тематичні різновиди та жанри лірики: інтимна, громадянська (патріотична), пейзажна, філософська; верлібр, ліричний вірш, пісня, послання, сонет;
- епос та його жанри: новела, повість, роман, різновиди повісті та роману, усмішка;
- драма та її жанри: власне драма, драма-феєрія, комедія, трагікомедія;
- ліро-епос та його жанри: байка, балада, дума, історична пісня, поема;
- літературні напрями, стилі, течії: бароко, класицизм, реалізм, модернізм (експресіонізм, імпресіонізм, символізм, неокласицизм, неоромантизм); постмодернізм як явище в сучасному літературному процесі;
- ліричний герой, персонаж, прототип, художній образ;
- тема, ідея, мотив, проблематика художнього твору;
- конфлікт у драматичному творі;
- композиція художнього твору (сюжет, сюжетні й позасюжетні елементи);
- види комічного: бурлеск, гротеск, гумор, іронія, сарказм, сатира, травестія;
- художні засоби: алегорія, алітерація, алюзія, анафора, антитеза, асонанс, гіпербола, епітет (постійний епітет), епіфора, інверсія, метафора, метонімія, оксиморон, паралелізм, персоніфікація, порівняння, рефрен.

Вступник повинен **вміти**:

- розрізняти види й жанри усної народної творчості: різновиди календарно-обрядових пісень (щедрівки, колядки, веснянки, русальні, купальські і жнивварські пісні); суспільно-побутові, історичні й родинно-побутові пісні, думи, балади;
- визначати провідні мотиви творів усної народної творчості, їхні художні особливості;
- розрізняти літературні роди, види й жанри;
- співвідносити літературний твір із відповідним літературним напрямом, стилем, течією;
- визначати тему, ідею, проблематику літературних творів;
- визначати художні образи і їхню роль у літературному творі;
- упізнавати літературних героїв за їхніми цитатними характеристиками й репліками;
- орієнтуватися в сюжетах літературних творів;
- визначати сюжетні й позасюжетні елементи літературних творів, їхні композиційні особливості;
- визначати провідні мотиви ліричних творів;
- аналізувати мову літературного твору;
- знаходити художні засоби й визначати їхню роль у літературних

творах;

– співвідносити фрагмент літературного твору з його назвою та автором;

– співвідносити письменників з фрагментами їхніх творів, а також з висловами митців та літературних критиків про них та їхні твори;

– знати псевдоніми й справжні імена письменників, належність їх до літературних епох, шкіл, угруповань;

– визначати місце і роль письменника в літературному процесі;

– пояснювати поняття «розстріляне відродження», «київські неокласики», «празька школа поетів», «шістдесятництво», «дисидентство»;

– орієнтуватися в основних тенденціях розвитку сучасної літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

<i>Рівень</i>	<i>Бали</i>	<i>Характеристика усних відповідей</i>	
Не склав	0 – 99	Вступник частково розкриває питання за допомогою екзаменатора	
Склав	Початковий	100	Вступник виявляє поверхові знання шкільної навчальної програми з української літератури.
		101 – 109	Вступник виявляє поверхові знання шкільної навчальної програми з української літератури; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання.
		110 – 119	Вступник виявляє поверхові знання шкільної навчальної програми з української літератури; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання.
	Середній	120 – 129	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння.
		130 – 139	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння.
		140 – 149	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень з української літератури, але допускає помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; вступник частково розкриває питання за допомогою екзаменатора.
	Достатній	150 – 159	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української літератури, але допускає окремі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
		160 – 169	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української літератури, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.
		170 – 179	Вступник виявляє достатні знання і розуміння основних положень з української літератури, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Вступник уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал,

			робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
Високий	180 – 189		Вступник ґрунтовно і повно викладає навчальний матеріал, визначає жанрову специфіку творів української літератури; виявляє повне розуміння матеріалу, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу літературних явищ, наводить приклади, проте має незначні мовні огріхи.
	190 – 199		Вступник ґрунтовно і повно викладає навчальний матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; володіє усіма типами літературного аналізу, глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу літературних явищ, наводить влучні приклади, проте має окремі мовні огріхи.
	200		Вступник ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчальний матеріал, виявляє повне його розуміння, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; володіє усіма типами літературного аналізу, глибоко розкриває суть питання, застосовує теоретичні знання для аналізу літературних явищ, наводить влучні приклади.

СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Питання екзаменаційного білета оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Загальна оцінка за вступне випробування визначається як середнє арифметичне оцінок за кожне питання поділене на кількість питань екзаменаційного білету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Усна народна творчість.

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень.

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки».

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль».

Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку», Балада «Ой летіла стріла».

Давня українська література.

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги).

«Слово про похід Ігорів».

Григорій Сковорода. «Бджола та Шершень», «Всякому місту — звичай і права», «De libertate», афоризми.

Література кінця XVIII – початку XX століття.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка».

Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля»)), «І мертвим, і живим, і ненарожденним... », «Заповіт».

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада».

Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я».

Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини).

Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля».

Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?..», «Мойсей».

Література ХХ століття

Володимир Сосюра. «Любіть Україну!».

Валер'ян Підмогильний «Місто».

Юрій Яновський. «Майстер корабля».

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом».

Микола Куліш. «Мина Мазайло».

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво».

Олександр Довженко. «Зачарована Десна».

Андрій Малишко. «Пісня про рушник».

Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти - людина?», «Задивляюся у твої зіниці...», «Лебеді материнства».

Василь Голобородько. «Наша мова».

Олесь Гончар. «Модри Камень».

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном».

Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...».

Іван Драч. «Балада про соняшник».

Дмитро Павличко. «Два кольори».

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай».

Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови».

Євген Маланюк. «Уривок з поеми».

Сучасний літературний процес (кінець ХХ-початок ХХІ ст.)

Загальний огляд, основні тенденції.

Постмодернізм, як літературне явище.

Схема аналізу епічного і драматичного творів

1. Короткі відомості про автора.
2. Історія написання і видання твору.
3. Жанр (роман, повість, оповідання, трагедія, комедія, власне драма тощо).
4. Життєва основа (ті реальні факти, які стали поштовхом і матеріалом для твору).
5. Тема , ідея, проблематика твору.
6. Композиція твору, конфлікт, особливості сюжету, їхня роль у розкритті проблем.

7. Роль позасюжетних елементів (авторських відступів, описів, епіграфів, присвят, назви твору).
8. Система образів, їхня роль у розкритті проблем твору. Художні деталі.
9. Мовностильова своєрідність твору.
10. Підсумок (художня цінність твору, його місце в доробку автора та в літературі, сприймання твору у добу письменника та його сучасне прочитання).

Схема аналізу ліричного твору

1. Короткі відомості про автора.
2. Історія написання твору.
3. Жанр твору (громадянська, інтимна , релігійна, пейзажна, філософська лірика тощо).
4. Провідний мотив твору.
5. Композиція твору:
 - а) вихідний момент у розвитку почуття;
 - б) розвиток почуття;
 - в) кульмінація;
 - г) резюме, або авторський висновок.
6. Ключові образи твору.
7. Які мовні засоби сприяють емоційному наснаженню твору, як саме?
8. Віршування(види рим, спосіб римування, віршовий розмір).
9. Підсумок.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Літературознавчий словник-довідник : 2-ге вид., оновл. / ред. Р. Гром'як, Ю. Ковалів, В. Теремко. Київ : Академія, 2006. 752 с.
2. Білоус П. В. Українська література XI – XVIII століття. К. : Академія, 2010. 357 с.
3. Історія української літератури / НАН України; Ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка; редкол. В. Дончик (голова) (та ін.) У 12 т. К.: Наук. думка, 2013-2024.
4. Історія української літератури XIX ст. (70-90-ті роки): підручник для філол. спец. вузів : у 2 кн. Кн. 2 / за ред. О. Д. Гнідан. К. : Вища школа, 2002-2003.
5. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: підручник : У 10 т. К.: ВЦ «Академія», 2011-2023.
6. Кузьменко В. І. Історія української літератури. XX – поч. XXI ст. У трьох томах. ВЦ «Академія», 2013.
7. Харчук Р. Сучасна українська проза : Постмодерний період : навчальний посібник. Київ : Академія, 2008. 248 с.
8. Українська література XI – XVIII століття : хрестоматія / за ред. П. В. Білоуса. К. : Академія, 2011. 682 с.

9. Українська література XIX століття : хрестоматія / упоряд. Н.М. Гаєвська. Київ : Либідь, 2006. 1328 с.

10. Українська література межі XIX-XX століть: : хрестоматія : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Н. М. Гаєвської ; упоряд.: Н. М. Гаєвська, О. С. Задорожна. Київ : Либідь, 2016. 1216 с.

11. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики XX століття (у чотирьох книгах). К., 2001.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови та методики її навчання (протокол № 13 від 15 квітня 2024 року)

Голова предметної комісії зі співбесід

Лариса ЙОВЕНКО

Завідувач кафедри української літератури,
українознавства та
методик їх навчання

Наталія СИВАЧУК

**ЗГІДНО
З ОРИГІНАЛОМ**